

A Kúria

mint felülvizsgálati bíróság

végzése

Az ügy száma: Gfv.VI.30.255/2024/7.

A tanács tagjai: Dr. Simonné dr. Gombos Katalin a tanács elnöke

Dr. Farkas Antónia előadó bíró

Dr. Döme Attila bíró

Dr. Madarász Anna bíró

Dr. Tibold Ágnes bíró

A felperes: cég1 (cím1)

A felperes képviselője: Kálóczi, Petrovics és Marofka Ügyvédi Iroda (cím1; ügyintéző: Dr. Petrovics Bálint ügyvéd)

Az alperesek: név1 (cím2) I. rendű

cég2 (cím3) II. rendű

Az I. rendű alperes képviselője: Bihari Ügyvédi Iroda (cím4; ügyintéző: Dr. Bihari Krisztina ügyvéd)

A II. rendű alperes képviselője: Dr. Ujvárosi-Roma Csilla kamarai jogtanácsos (cím3)

A per tárgya: kölcsön megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Budapest Környéki Törvényszék, 4.Pf.20.690/2022/7. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Ráckevei Járásbíróság, 27.P.20.228/2021/26. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

A felperes felülvizsgálati eljárási költségét 183.036 (száznolcvanháromezer-harminchat) forintban, míg az I. rendű alperesét 46.491 (negyvenhatezer-négyszázkilencvenegy) forintban állapítja meg.

A végzés ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az I. rendű alperes mint adós és a II. rendű alperes jogelődje a cég3 (a továbbiakban: II. rendű alperes) mint hitelező 2008. augusztus 12-én deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek gépjármű megvásárlása céljából.

[2] A II. rendű alperes 2014. szeptember 16-án a kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondta figyelemmel arra, hogy az I. rendű alperes a szerződésből eredő fizetési kötelezettségének teljeskörűen nem tett eleget.

[3] A II. rendű alperes 2015. április 19-én eleget tett a törvényi elszámolási kötelezettségének. Ezt követően a szerződésből eredő követelést 2017. november 30-án a felperesre engedményezte.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

[4] A felperes a fizetési meghagyásos eljárásból perré alakult eljárásban előterjesztett, módosított keresete a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítására irányult azzal, hogy az induló ügyleti kamat mértéke 15,92%, továbbá 1.464.290 forint tőke és kamata megfizetésére kérte az I. rendű alperes kötelezését. A II. rendű alperest ennek tűrésére kérte kötelezni.

[5] Hangsúlyozta, az érvénytelenség jogkövetkezményének levonására jogi érdekkal rendelkezik. E körben utalt az érvénytelenségi perekben felmerülő egyes eljárásjogi kérdésekről szóló 2/2010. (VI.28.) PK vélemény (a továbbiakban: 2/2010. PK vélemény) 10. pontjában foglaltakra és az engedményezés tényére hivatkozott.

[6] Az I. rendű alperes a kereset elutasítását kérte. Hivatkozott arra, hogy a felperesnek – az érvényessé nyilvánított kereset vonatkozásában – nincs keresetőségi joga. Álláspontja szerint az engedményezési szerződéssel a követelés átruházása történt, a szerződésből eredő alakító jog gyakorlása továbbra is az engedményezőt illeti meg, a felperes mint engedményes nem kérheti az engedményező és az adós közötti szerződés érvényessé nyilvánítását. Érvénytelenségi kifogást is előterjesztett, amelyben hivatkozott a kölcsönszerződés jogszabályba ütközésére, valamint arra is, hogy az árfolyamkockázatról nem kapott megfelelő tájékoztatást, ezért a tisztességtelen feltétel miatt a teljes szerződés érvénytelen. A kereset összecszerúságát szintén vitatta.

[7] A II. rendű alperes a kereset teljesítését nem ellenezte.

Az első- és másodfokú ítélet

[8] Az elsőfokú bíróság ítéletével a kölcsönszerződést a megkötésére visszaható hatállyal érvényessé nyilvánította akként, hogy az éves induló ügyleti kamat mértéke 15,92%, és kötelezte az I. rendű alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg a felperesnek 1.464.290 forintot és ennek 2017. december 1-től a kifizetés napjáig számított késedelmi kamatát. A II. rendű alperest mindezek tűrésére kötelezte.

[9] Az elsőfokú bíróság a felperes módosított keresetét alaposnak ítélte. Megállapította, hogy a perbeli kölcsönszerződés az ügyleti kamat éves százalékos mértéke feltüntetésének hiányában érvénytelen. Az I. rendű alperes tisztességtelenségre alapított érvénytelenségi kifogását megalapozatlannak találta.

[10] A felperes keresetőségi jogát illetően az elsőfokú bíróság kifejtette: a felperes mint engedményes 2/2010. PK vélemény 10. pontja alapján harmadik személynek minősül, akinek

a követeléshez fűződő joga miatt megállapítható a jogi érdekeltsége a szerződés érvényessé nyilvánítása vonatkozásában. Kiemelte, hogy a felperest mint a követelés jogosultját nem lehet elzárni attól, hogy a szerződés érvényessé nyilvánítását kérje tekintettel arra, hogy e jogi érdeke feljogosítja arra, hogy a mások között létrejött szerződés érvényessé nyilvánítását és ennek alapján az I. rendű alperes marasztalását kérje. Az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló adatok alapján úgy ítélte meg, hogy a felperes a kereset összecszerűségét is megfelelően alátámasztotta.

[11] Az I. rendű alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította.

[12] A másodfokú bíróság a tényállást kiegészítette azzal, hogy a felperes és a II. rendű alperes között 2022. március 16-án – az engedményezési szerződés kiegészítéseként – megállapodás jött létre, amelyben a II. rendű alperes a perbeli kölcsönszerződéssel összefüggésben a felperesre ruházta át az érvénytelenség jogkövetkezményének levonására és az ebből eredő igények érvényesítésére vonatkozó jogát a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 328. § és 329. §, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:202. § alapján. Rögzítette a megállapodás tartalmát is.

[13] A másodfokú bíróság határozatának indokolásában kifejtette, hogy miután a jogátruházási szerződést a felperes és a II. rendű alperes az elsőfokú tárgyalás berekesztését követően kötötték, ezért az olyan új ténynek minősül, amelyre a Pp. 373. §-a alapján a felperes másodfokú eljárásban hivatkozhat. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a jogátruházás tényének a bejelentése nem jelenti az I. rendű alperessel szembeni kereset megváltoztatását, az érvényesíteni kívánt jog, illetőleg a kérelem tartalma és összecszerűsége nem változott.

[14] A másodfokú bíróság a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény (a továbbiakban: Ptké.) 50. § (1) bekezdése alapján úgy foglalt állást, hogy a Ptk. hatálybalépésekor fennálló kötelekkel kapcsolatos, a Ptk. hatálybalépését követően keletkezett tényekre, megtett jognyilatkozatokra – ideértve az e tények, illetve jognyilatkozatok által keletkezett újabb köteleket is – a Ptk. hatálybalépése előtt hatályos jogszabályok rendelkezéseit kell alkalmazni. Ezért az érvényesített igények tekintetében a régi Ptk. az irányadó.

[15] Elsődlegesen azt vizsgálta, hogy a felperes az engedményezési szerződés és a Pf. 4. sorszám alatt becsatolt jogátruházási szerződés alapján jogosult-e a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítását kérni, keresetösszerűségi joggal rendelkezik-e.

[16] A másodfokú bíróság – utalva a Kúria Gfv.VI.30.087/2021/7. számú ítéletében írtakra – kifejtette, hogy a kölcsönszerződés engedményese nem jogosult az érvénytelen kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítását kérni. A felperes a kölcsönszerződésben nem volt szerződő fél, az engedményezés joghatásaként e szerződés vonatkozásában nem vált általános jogutóddá, a perbeli jogosultságát a szerződéshez kapcsolódó jogok tekintetében az engedményezési szerződés nem alapozza meg. Kifejtette: az érvénytelenség jogkövetkezményeinek kapcsolatos rendelkezési jog szükségszerűen a szerződés egészéhez és nem az abból eredő követeléshez kapcsolódó jog, ezért az a régi Ptk. alapján nem szállt át az

engedményesre.

[17] Védendő jogi érdek hiányában nem találta megalapozottnak a felperes perlési jogosultságát a 2/2010. PK vélemény 10. pontja alapján sem. Megítélése szerint a szerződés érvénytelenségének megállapításához fűződő jogi érdek nem engedményezhető (BH2001. 335.), ezért ezen az alapon sem vezethető le a felperes igényérvényesítési jogosultsága.

[18] A másodfokú bíróság a felperes által a másodfokú eljárásban csatolt megállapodás értelmezése körében kifejtette: a régi Ptk. külön nem szabályozta a szerződésátruházás jogintézményét, de a bírói gyakorlat biztosította a szerződési pozíció átruházásának a lehetőségét, amely egy háromoldalú megállapodást feltételez. Ennek eredményeképpen a szerződésbe belépő fél a szerződésből kilépő fél pozíciójába kerül. Tekintettel arra, hogy az I. rendű alperes a szerződés átruházásához nem járult hozzá, így a perbeli esetben szerződésátruházásról nem beszélhetünk. A másodfokú bíróság egyetértett az I. rendű alperes fellebbezésében előadottakkal, amely szerint a felperes és a II. rendű alperes között létrejött 2022. március 16-i megállapodás nem alapozta meg a felperes perbeli legitimációját.

[19] Megítélése szerint, miután az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg a perbeli kölcsönszerződés jogszabályba ütközését, és a semmis szerződésre nem lehet jogot alapítani, az érvénytelenség oka pedig jelen perben a felperes legitimációja hiányában nem küszöbölhető ki, ezért a felperes a semmis szerződésből eredő követelését az I. rendű alperessel szemben nem érvényesítheti.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[20] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen – tartalmilag – az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Álláspontja szerint a jogerős ítélet a régi Ptk. 234. § (1) bekezdésébe, 237. § (2) bekezdésébe, a Ptk. 6:59. § (2) bekezdésébe, 6:193. § (1) bekezdésébe, 6:194. § (1) bekezdésébe, 6:202. §-ába, Ptké. 1. § a) pontjába, az 50. § (1) bekezdésébe, valamint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 346. § (5) bekezdésébe ütközik; valamint eltér a Kúria Gfv.VI.30.087/2021/7. számú (BH2022. 158.) és Gfv.VI.30.183/2021/4. számú ítéleteitől. A felperes a felülvizsgálati kérelmével egyidejűleg a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet is előterjesztett a Pp. 409. § (3) bekezdése, valamint a (2) bekezdés a) és b) pontja alapján.

[21] A felperes álláspontja szerint már az engedményezéssel átszállt rá a követelés érvényesítéséhez fűződő jogokból eredően az a jog, hogy kérje a bíróságtól az érvénytelenség jogkövetkezménye levonását és ennek alapján az I. rendű alperes marasztalását. Utalt arra, hogy az erre vonatkozó álláspontja elfogadása hiányában is a felperes olyan harmadik személynek minősül, akinek jogi érdeke fűződik ahhoz, hogy hivatkozzon a más személyek közötti szerződés érvénytelenségére. Álláspontját azzal támasztotta alá, hogy az engedményezés szabályaiból az következik: az engedményezés nem járhat azzal a jogkövetkezménnyel, hogy a kötelezett szabadul a kötelemből.

[22] A felperest állította azt is, hogy megilleti a keresetösségi jog a II. rendű alperessel 2022. március 16-án kötött jogátruházási megállapodás alapján is. A felperes vitatta a másodfokú bíróság azon megállapítását, hogy a jogátruházási szerződésre a régi Ptk. rendelkezéseit kell alkalmazni. Kifogásolta azt is, hogy a másodfokú bíróság a létrejött jogátruházási megállapodásra lényegében a szerződésátruházásra vonatkozó szabályokat alkalmazta annak ellenére, hogy arra egyik fél sem hivatkozott. Érvelése szerint a felek szerződéses akarata jogátruházásra irányult, azaz arra, hogy a felperes megszerezze a II. rendű alperestől azon jogosultságot, hogy kérhesse az alperesek között létrejött érvénytelen kölcsönszerződés vonatkozásában az érvénytelenség jogkövetkezményének levonását.

[23] E körben hangsúlyozta, hogy a Kúria a Gfv.VI.30.183/2021/4. és Gfv.VI.30.087/2021/7. számú ítéleteiből is az következik, hogy erre irányuló jogátruházási megállapodással átruházható az érvénytelenség jogkövetkezményének levonására irányuló jog.

[24] Az I. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte arra hivatkozással, hogy az megfelel a jogszabályoknak, illetve jogkérdésben nem tér el a Kúria hivatkozott közzétett határozataitól. Rámutatott arra, hogy a felperes a jogátruházási szerződésre figyelemmel nem terjesztett elő keresetváltoztatás iránti kérelmet, így az eljárási szabályok megsértésével került sor a megváltoztatott kereset elbírálására. Érvelése szerint a jogkövetkezmény levonása iránti igény egyébként nem engedélyezhető és nem ruházható át, az legfeljebb szerződésátruházás keretében szállhat át, ehhez azonban a felek megállapodása, azaz valamennyi fél szerződéses akarata szükséges. Állította, hogy a felperes felülvizsgálati kérelemben kifejtett álláspontja ellentétes a Kúria 7/2021 PJE határozatával is.

[25] A II. rendű alperes ellenkérelmében a felülvizsgálati kérelemben kifejtett jogi állásponttal értett egyet. Hangsúlyozta, a felperes és a II. rendű alperes között az érvénytelenség jogkövetkezményének levonása körében jogátruházás történt a Ptk. szabályai alapján, amely jogalapot biztosított a kereseti kérelem előterjesztésére. A Kúria kifejezetten kimondta precedensképes ítéletében, hogy az érvénytelen szerződés jogkövetkezményének levonása iránti jog átruházható.

A Kúria döntése és jogi indokai

[26] A Kúria a Gfv.VI.30.156/2023/4. sorszámú végzésével a felülvizsgálatot a Pp. 409. § (3) bekezdése, valamint a (2) bekezdés a) és b) pontja alapján engedélyezte, miután a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben felvetett jelentős súlyú jogkérdésekben nem egységes a bírói gyakorlat.

[27] A Kúria a Gfv.VI.30.156/2023/10. számú végzésével a felülvizsgálati eljárást a Jpe.60.037/2023. számú jogegységi eljárás befejezéséig felfüggesztette.

[28] A Kúria a Jogegységi Panasz Tanácsnak az engedményezett követelés érvényesítésével kapcsolatban az engedményesre átszálló jogokról szóló 10/2024. (Jpe.60.037/2023.) számú Jogegységi határozata (a továbbiakban: 10/2024. JEH) meghozatalát követően folytatódó felülvizsgálati eljárásban a jogerős ítéletet a Pp. 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból az alábbiak szerint jogszabálysértőnek találta.

[29] A Kúria elsődlegesen rögzíti, hogy a felülvizsgálati kérelemben írtakkal szemben a másodfokú bíróság a Ptk. 1. § a) pontjának és 50. § (1) bekezdésének megsértése nélkül állapította meg, hogy az alábbiak szerint az engedményezési szerződésre és annak kiegészítésére a régi Ptk. rendelkezéseit kell alkalmazni.

[30] A felperes a felülvizsgálati kérelmében a Ptk. vonatkozó rendelkezéseit tüntette fel megsértett jogszabályhelyként, a Kúria ennek ellenére nem látta eljárási akadályát a felülvizsgálati kérelemben az engedményezéssel és a jogátruházással összefüggésben előadott érvek érdemi vizsgálatának. Az engedményezés körében a felperes következetesen fenntartott jogi álláspontja volt az eljárás során az, hogy a jogelődjével kötött szerződésekre – az ügyletek időpontjára tekintettel – a Ptk. rendelkezéseit kell alkalmazni. Ezért a jogerős ítélet jogszabálysértő jellegének alátámasztására megfelelő hivatkozás az általa állított más hatályosságú jogszabályi rendelkezésekre történő hivatkozás [Ptk. 6:193. § (1) bekezdés, 6:194. § (1) bekezdés] olyan helyzetben, amikor az engedményezés lényegi szabályai tekintetében a régi Ptk. és a Ptk. rendelkezései azonosak.

[31] A régi Ptk. nem nevesítette külön a jogátruházás és a szerződésátruházás jogintézményét. A Ptk. hatálybalépését követően a joggyakorlatban vitatott volt, hogy a Ptk. hatálybalépésekor már fennálló kötelemből eredő követelés engedményezésére – következésképpen az ezzel rokonítható jogátruházásra és szerződésátruházásra is – a régi Ptk. vagy a Ptk. rendelkezéseit kell-e alkalmazni. Ebben a kérdésben időközben a Kúria már több határozatában akként foglalt állást, hogy ilyen esetben a követelés engedményezésére, illetve a háromoldalú megállapodáson alapuló szerződésátruházásra a régi Ptk. rendelkezéseit kell alkalmazni {Kúria Pfv.IX.20.021/2019/9. – BH2021. 16., Pfv.VI.21.074/2017/12. – BH2018.193., a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény szerződésátruházási szabályainak érvényesüléséről hozott 7/2021. PJE határozat [37] pont}. Az e határozatokban kifejtettekből egyértelműen következik, hogy a jogátruházást is hasonlóan kell megítélni, azaz abban az esetben, ha a Ptk. hatálybalépését megelőzően kötött szerződésből fakadó egyes jogok átruházására kerül sor a Ptk. hatálybalépése után kötött megállapodás alapján, a jogátruházásra is a régi Ptk. szabályai az irányadók (Kúria Gfv.III.30.213/2023/4, Gfv.VI.30.254/2024/3.).

[32] Ezért az említett kérdésekben a felperes tévesen hivatkozott a Ptk. rendelkezéseire. Ugyanakkor a Pp. 415. § (2) bekezdésének kisegítő értelmezési szabályára tekintettel a Kúria érdemben vizsgálhatta a felülvizsgálati kérelemben feltüntetett Ptk. 6:59. § (2) bekezdésére figyelemmel a régi Ptk. 200. § (1) bekezdésében is megfogalmazott szerződéses szabadságból következő, és a régi Ptk. alapján a bírói gyakorlatban a Ptk. hivatkozott rendelkezésével (6:202. §) azonos tartalommal elismert jogátruházás kérdését (Kúria Pfv.III.20.949/2022/4.) is.

[33] A felülvizsgálati kérelem alapján érdemben a Kúriának abban a jogkérdésben kellett állást foglalnia, hogy egyrészt önmagában az engedményezési szerződés, másrészt a 2022.

március 16-án kötött megállapodás alapján helyesen jutott-e a másodfokú bíróság arra a következtetésre, miszerint a felperes nem rendelkezik perbeli legitimációval.

[34] A Kúria a Gfv.VI.30.156/2023/10. számú végzésében már állást foglalt abban a kérdésben, hogy a felülvizsgálati kérelem engedményezéssel kapcsolatos hivatkozásai körében jelen érdemi döntés előkérdését képezte az engedményezett követelés érvényesítésével kapcsolatban az engedményesre átszálló jogokról hozott jogegységi határozat. A 10/2024. (Jpe.60.037/2023) számú JEH a Magyar Közlönyben 2024. július 31-én került közzétételre. Aszerint, a régi Ptk. 328. § (1) bekezdése és 329. § (1) bekezdése [illetve a Ptk. 6:193. § (1) bekezdése, (2) bekezdése, a 2023. június 23. napjáig és a 2023. június 24. napjától hatályos (3) bekezdése] szerinti engedményezés eredményeképpen nem szállnak át az engedményesre a rá átruházott követelés alapjául szolgáló szerződés érvénytelensége esetén az érvénytelenség jogkövetkezményeinek bíróság általi alkalmazására irányuló jognyilatkozatok megtételéhez fűződő jogok. A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 42. § (1) bekezdése alapján a jogegységi határozat a bíróságokra a Magyar Közlönyben történő közzététel időpontjától kötelező.

[35] A 10/2024. JEH által elbírált jogkérdésre figyelemmel a másodfokú bíróság a régi Ptk. 328. § (1) bekezdésével kapcsolatban helyesen állapította meg, hogy a szerződéshez kapcsolódó jogok tekintetében a felperes perlési jogosultságát az engedményezési szerződés nem alapozza meg, mivel az engedményezés következtében csak az átruházott követelés tekintetében következik be alanyváltozás. A kötelelem egyéb elemei tekintetében az engedményezés nem jár változással, az engedményezés után is az engedményező és a kötelezett maradnak az eredeti kötelelem alanyai. A másodfokú bíróság jogerős ítéletében a régi Ptk. 329. § (1) bekezdését értelmezve helyesen mutatott rá, hogy különbséget kell tenni az engedményezés kapcsán a követeléshez kapcsolódó és a szerződés egészéhez kapcsolódó jogok között. A 10/2024. JEH indokolása [71] bekezdésében ezzel egyezően állapította meg, hogy az eredeti jogosultat (engedményezőt) az alapjogviszonyból megillető egész joghalmazból az engedményest csak egy részjoghalmaz (a követeléshez kapcsolódó jogok) illetik meg. Indokolt és megalapozott ezért különbséget tenni a szerződés egészéhez (pontosabban: a szerződés eredeti teljes jogosulti pozíciójához), illetve a követeléshez kapcsolódó (ahhoz tapadó) jogok között. A [86] bekezdésben írtak szerint a szerződés érvénytelenségének jogkövetkezményei csak egységesen kezelhetők, emiatt a jogkövetkezményi igény csak a szerződés egészéhez kapcsolódó jogként fogható fel, amint azt a Kúria jogerős ítéletben is hivatkozott Gfv.VI.30.087/2021/7. számú határozata is rögzíti.

[36] Figyelemmel tehát arra, hogy az engedményezéssel a szerződés egészét tekintve alanyváltozás sem a jogosulti, sem a kötelezetti oldalon nem következett be, ezért az engedményezés eredményeképpen nem szálltak át az engedményesre a rá átruházott követelés alapjául szolgáló szerződés érvénytelensége esetén az érvénytelenség jogkövetkezményeinek bíróság általi alkalmazására irányuló jognyilatkozatok megtételéhez – mint a szerződés eredeti teljes jogosulti pozíciójához – fűződő jogok. Téves ezért az a felperesi érvelés, hogy önmagában az engedményezési szerződés megalapozta a másodlagos kereseti kérelmét.

[37] A felperes felülvizsgálati kérelmében alaptalanul hivatkozott arra is, hogy a felperes az engedményezési szerződés alapján olyan harmadik személynek minősül, akinek jogi érdeke fűződik a más személyek közötti szerződés érvénytelenségére történő hivatkozáshoz. A 10/2024. JEH vizsgálta ugyanis ezt a kérdést is, és az indokolás [81]-[82] bekezdéseiben rámutatott: amint azt a Legfelsőbb Bíróság már a régi Ptk. hatálya alatti ügyekre számtalan

eseti döntésben és a 2/2010. PK véleményben is rögzítette, a szerződő feleken kívüli harmadik személy a jogi érdeke fennállása esetén kérheti az érvénytelenség megállapítását. Az engedményes (önmagában az engedményezésre tekintettel) nyilvánvalóan nem tartozik ebbe a személyi körbe, hiszen a helyzete a más személyek közötti szerződés érvénytelenségével nem lesz jobb, nem kerül kedvezőbb helyzetbe, sőt elveszíti az érvényes szerződésből eredő, az engedményezéssel rá átruházott követelés érvényesíthetőségének a jogát. Nincs tehát jogi érdeke már a szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti igény előterjesztésére sem. Ha pedig az érvénytelenség megállapítását nem kérheti, az ahhoz szorosan kapcsolódó, az érvénytelenség megállapításából következő (arra ráépülő) nem önálló alakító jogot sem gyakorolhatja.

[38] A Kúria utal arra, hogy ugyanerre az álláspontra helyezkedett a felperes által a felülvizsgálati kérelmében hivatkozott Gfv.VI.30.087/2021/7. és Gfv.VI.30.183/2021/4. számú határozatiban is, a továbbiakban kifejtve azt is, hogy a 2/2010. PK véleményben hivatkozott jogértelmezés továbbá azt támasztja alá, hogy a szerződő feleken kívüli, harmadik személy – védendő jogi érdeke fennállása esetén is – csak a szerződő felek relációjában kérheti az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazását.

[39] Tévedett azonban a másodfokú bíróság a felperes és a II. rendű alperes között 2022. március 16-án létrejött megállapodás minősítése tekintetében, ezért ez alapján sem látta megállapíthatónak a felperes keresetességi jogát.

[40] A Kúria előjáróban utal arra, hogy a fentiekben már hivatkozott Gfv.VI.30.087/2021/7. és Gfv.VI.30.183/2021/4. számú határozatiban is rögzítette, miszerint az érvénytelenség jogkövetkezményeivel kapcsolatos rendelkezési jogok egy kifejezetten erre irányuló, jogátruházó szerződéssel átszállhatnak az engedményesre.

[41] Ezt erősítette meg a 10/2024. JEH [95]-[96] bekezdése, amely kimondta, hogy nincs jogi akadály annak, hogy a régi Ptk. hatálya alatt létrejött kölcsönszerződés érvénytelensége esetére a felek (az eredeti jogosult és kötelezett) olyan jogátruházó szerződést kössenek, amely kiterjed az érvénytelenség jogkövetkezményeivel kapcsolatos rendelkezési jogra is és a felek attól sincsenek elzárva, hogy az eredetileg engedményezést tartalmazó megállapodásukat – bármelyik Ptk. hatálya alatti (alap)szerződésük esetén – az érvénytelenség jogkövetkezményeivel kapcsolatos rendelkezési jogra vonatkozó jogátruházással egészítsék ki.

[42] A másodfokú bíróság által kiegészített tényállásból megállapítható, hogy a felperes és a II. rendű alperes a 2022. március 16-án kelt megállapodásukkal – utalva a régi Ptk. 328. és 329. §-ára, valamint a Ptk. 6:202. §-ára is – a korábbi engedményezési szerződést kiegészítették a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítása, illetőleg az érvénytelenség jogkövetkezményének levonása iránti jog felperesre történő átruházásával.

[43] A Kúria megállapította, hogy a perbeli kiegészítő megállapodásban a szerződő felek nem abban állapodtak meg, hogy a felperes jogelődje a kölcsönszerződésből kilépne és az őt megillető jogok és az őt terhelő kötelezettségek összességét átruházná a felperesre mint a szerződésbe belépő félre, és ebből következően az eredeti kölcsönjogviszony alanyaiban a hitelezői oldalon alanyváltozás következne be. A kiegészítő megállapodásban a felperes és jogelődje részletesen meghatározták azokat a jogokat – köztük az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonására, és abból fakadó igények érvényesítésére vonatkozót is –,

amelyeket a felperesi jogelőd a felperesre átruházott. A megállapodás tehát az abban egyértelműen nevesített jogok átruházására irányult, amin önmagában nem változtat az a körülmény, hogy az átruházott jogok között a szerződés egészéhez kapcsolódó nem önálló alakító jog is feltüntetésre került.

[44] A Kúria a Gfv.III.30.213/2023/4. számú határozatában már vizsgálta a perbelivel lényegében megegyező tartalmú, az érvénytelenség jogkövetkezményének levonására és az ebből eredő igények érvényesítésére vonatkozó jogok átruházására irányuló megállapodás tartalmát, és arra a következtetésre jutott, hogy az jogátruházásra, és nem szerződésátruházásra irányult. Ez állapítható meg a jelen perben becsatolt 2022. március 16-án létrejött megállapodással kapcsolatban is.

[45] A Kúria Gfv.III.30.213/2023/4. számú határozata a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétételre került, ezért az a Kúria ítélező tanácsaira nézve kötelező. A Kúria jelen ügyben eljáró tanácsa a határozatban foglaltakkal maradéktalanul egyetért, attól jogkérdésben a Bszi. 32. § (1) bekezdés b) pontja alapján nem kíván eltérni. Eszerint rögzíthető, hogy nincs jogi akadálya annak, hogy egy a régi Ptk. hatálya alatt létrejött kölcsönszerződés érvénytelensége esetére a felek olyan jogátruházó szerződést kössenek, amely kiterjed az érvénytelenség jogkövetkezményeivel kapcsolatos rendelkezési jogra is. A jogátruházás kétoldalú szerződés, annak nem kell megfelelnie a háromoldalú megállapodás kritériumainak, a másodfokú bíróság eltérő jogi álláspontja folytán azonban a szerződést jogátruházásként nem értékelte, csupán arra mutatott rá, hogy az nem felel meg – egyebekben a felek által sem hivatkozott – szerződésátruházás kritériumainak. Erre tekintettel téves a másodfokú bíróság felperes perbeli legitimációjának hiányát megállapító álláspontja, mert a felperes a jogátruházó szerződés alapján az érvénytelenség jogkövetkezményeivel kapcsolatos rendelkezési jogot is megszerezte.

[46] Jogszabálysértő ezért a felperes módosított keresetének az elutasítása a felperes keresetösszege jogának hiányára alapítottan. Nem állnak fenn ugyanakkor az az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérő felülvizsgálati kérelem szerinti érdemi döntés meghozatalának az eljárási feltételei, tekintettel arra, hogy a másodfokú bíróság – eltérő jogi álláspontja miatt – nem vizsgálta az I. rendű alperes fellebbezését, így nem foglalt állást a kereset érdeméről, így – egyebek mellett – az I. rendű alperes árfolyamkockázati tájékoztatás tisztességtelenségre alapított érvénytelenségi kifogásáról és a felperes kereseti kérelmének összecszerűségéről.

[47] Mindezekre tekintettel a Kúria másodlagos felülvizsgálati kérelemnek megfelelően a Pp. 424. § (3) bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

[48] A megismételt eljárásban a másodfokú bíróságnak érdemben el kell bírálnia az I. rendű alperesnek a módosított kereset jogalapjával és összecszerűségével szemben felhozott további hivatkozásait is, és a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között az elsőfokú bíróság ítéletének helytállóságát.

[49] A Kúria a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére tekintettel a Pp. 424. § (4) bekezdése szerint csak megállapította a felperes és az I. rendű alperes felülvizsgálati eljárásban felmerült – a felperes esetében az ügyvédi munkadíjból (36.607 forint) és a megfizetett felülvizsgálati eljárási illetékből (146.429 forint), míg az I. rendű alperes esetében

csak a felszámított ügyvédi munkadíjból álló – költségeit. A felperes és az I. rendű alperes jogi képviselétével felmerült költség összegét a Kúria a kérelemmel egyezően a felperes tekintetében a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 3. § (2) bekezdése a) pontja és (5) bekezdése alapján, az I. rendű alperes vonatkozásában pedig az IM rendelet 2. § (1) bekezdése és 4/A. § (1) bekezdése szerint – áfával növelt összegben – állapította meg. Ennek viseléséről a megismételt eljárásban érdemi határozatot hozó bíróság dönt. A II. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a felülvizsgálati eljárási költségeit nem számította fel, ezért a Kúria erről a Pp. 424. § (4) bekezdése és Pp. 81. §-a és 82. § (3) bekezdése alapján nem döntött.

[50] A végzés ellen a felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja zárja ki.

[51] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 405. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 376. § (1) bekezdés a) pontja alapján tárgyaláson bírálta el.

Alkalmazott jogszabályok és joggyakorlat

[52] 1959. évi IV. törvény 200. § (1) bekezdés, 237. § (2) bekezdés

[53] 10/2024. számú Jogegységi határozat

[54] Kúria Gfv.III.30.213/2023/4., Gfv.VI.30.087/2021/7., Gfv.VI.30.183/2021/4.

A döntés elvi tartalma

[55] Nincs jogi akadálya annak, hogy egy a régi Ptk. hatálya alatt létrejött kölcsönszerződés érvénytelensége esetére az engedményezési szerződés felei utóbb olyan jogátruházó szerződést kössenek, amely kiterjed az érvénytelenség jogkövetkezményeivel kapcsolatos rendelkezési jogra is.

Budapest, 2025. február 5.

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Farkas Antónia s.k. előadó bíró, Dr. Döme Attila s.k. bíró, Dr. Madarász Anna s.k. bíró, Dr. Tibold Ágnes s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

S.K.

bírószági ügyintéző